

54^e Jaargang

Dinsdag 8 januari 2019

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

De komst van Jezus

Toen kwam Jezus (Matth.3:13a)

Het Kerstfeest heeft ons bepaald bij de komst van de Heere Jezus in de wereld. Lukas 2 vertelt ons dat in bekende woorden.

Dat komen nu gaat verder en zet zich voort. Onze tekst laat het zien. Na ruim dertig jaar opnieuw een komen van de Zaligmaker. Ditmaal een komen tot Johannes en het volk. De eerste komst wordt geconcretiseerd.

Johannes had gepreekt. Hij deed dat als voorloper. In zijn preken hoorde je de wet eisen. De bijl ligt klaar om de bomen om te hakken. De Messias zal de oogst wannen en zo zal dan het kaf worden weggeblazen; en dat kaf is het beeld van allen, die onvruchtbaar waren en zijn. Wat een verschil: kaf of koren. Dat kaf vormde een zekere eenheid met het koren. Het was ook nodig tot bescherming en beschutting. Het had een zekere functie. Maar als de wan komt, is het van geen waarde meer. Johannes noemt dit: doorzuiveren. Dat gebeurt echt radicaal bij het laatste oordeel.

Daarom is het belangrijk: bent u kaf of koren? Johannes gebruikt ook confronterende taal als hij zijn preken adresseert. Hij zet boven zijn preek: addereengebroedsel. Wat als uw dominee dat zondag zou zeggen? Wij openen alleen maar brieven die onze naam bevatten; we horen misschien ook alleen maar graag preken die geadresseerd zijn aan ons adres en ons een zekere waardigheid geven. Het gaat over de toekomstige toorn.

Toen kwam Jezus!

Zijn komen was wel op tijd, want zo kon het niet doorgaan. Als we het nu helemaal van Johannes moesten hebben, dan was er niet veel hoop. Johannes had weliswaar gepreekt over de vergeving der zonden. Maar die vergeving werd gekoppeld aan de bekering. Vergeving is er pas als de zondaar zich bekeert. Toen Jezus nog niet gekomen was, was de echte oplossing nog niet bekend.

We zien hier duidelijk dat Johannes voorafgaat aan Jezus' komst. De Heere komt niet zomaar. Johannes moet Hem de weg bereiden.

Dat heeft heilshistorische betekenis, dat wil zeggen: deze orde is normerend voor alle tijden. Zo gebeurde het toen en die lijnen gaan door tot in deze tijd.

Maar het is ook heilsordelijk bepaald. Dat betekent: persoonlijk geloof en bekering hebben te maken met de Heere Jezus en daarom ook met Johannes. We leren die beide predikers persoonlijk kennen. In een gemeente werkten ooit twee dominees. De eerste gaf weinig ruimte in zijn prediking. Zijn

opvolger zei later: ik hoefde de deur nauwelijks open te zetten; de schapen rolden naar binnen. Zo is het meer gegaan. Maar bij de Galaten ging het weer anders; daar kwam Johannes na Jezus. En dat is dan extra benauwend, want daardoor vervluchtigt het Evangelie en gaat Johannes de Heere Jezus verduisteren.

Wat is het heerlijk als de Heere zo komt. Als Hij doorbreekt in een preek, die u aanvankelijk verschrikte. Want Johannes is wel gestorven, maar zijn thema's en zijn lijnen zijn ook voor ons nog actueel.

Wat hebben de hoorders van Johannes een geweldig moment mogen beleven. In Christus immers werd de weg der vergeving zichtbaar. Dat hebben zij later nog heerlijker gezien. Johannes heeft hen opgeroepen op het Lam Gods te zien. In Hem wordt werkelijk de zonde weggedragen.

Hebt u Hem al zien komen? Is Hij zo ook gekomen in uw ziel? Hij komt ook nu weer tot u en ons. Al is het nog zo donker en al rijst de nood hemelhoog. U hoort ongetwijfeld vaak dat u tot Hem mag en moet komen. Misschien blijft Hij voor u een rots die u te hoog is. U kunt de weg niet vinden en u voelt u verlamd door twijfel en ongelooft.

Maar luister dan: het is ook een wonder dat Jezus Zélf naar Johannes kwam. Alsof Hij wilde zeggen: u kunt bij Johannes geen leven vinden. Zo kwam Hij toen, zo komt Hij ook nu nog naar hen die onder de prediking van Johannes zitten. Zij worstelen met de vraag: Is er nog een weg om wederom tot genade te komen?

Maar, u stelt u Zijn komst misschien anders voor. U zoekt het in kracht of geweld. Dan hebt u toch echt nodig te geloven dat Hij gekomen is, ook tot u. Hij staat zelfs aan de deur en Hij klopt. U kunt toch niet ontkennen dat Hij naar de wereld is gekomen? En tot wie? Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is. Bent u dat? U hebt dan toch het Woord mee om op hoop tegen hoop dat geloof te zoeken en te beoefenen. Hij zegt het: Ik ben nu gekomen.

Ds. P. Roos

Ave Maria

Tijdens steeds meer protestantse concerten klinkt het lied 'Ave Maria', vooral in de periode rond Kerst. Het lied is ook onder refo-jongeren geliefd, vanwege de prachtige melodie. Maar de inhoud is ronduit onbijbels. 'Ave Maria, gratia plena' zo begint het in het Latijn. Dat betekent: 'Weest gegroet Maria, vol van genade'. De woorden komen uit Lukas 1 - woorden van de engel Gabriël: 'Wees gegroet, jij begenadigde'. Maar de Roomse kerk heeft het woord 'begenadigde' veranderd in 'vol van genade'. Alsof Maria zelf een bron van genade bezit en genade kan uitdelen. En van die gedachte gaat het ook uit, want zo gaat het lied verder: 'Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis'. 'Heilige Maria, Moeder van God, bid voor ons'. De Bijbel geeft echter geen enkele aanleiding om te denken dat Maria anders was dan andere vrouwen. Ze was net zo gewoon als de moeder van Simson.

*Richteren 13:6-7
Toen kwam deze vrouw in, en sprak tot haar man, zeggende: Er kwam een Man Gods tot mij, Wiens aanzicht was als het aanzicht van een Engel Gods, zeer vreselijk; (...) Hij zeide tot mij: Zie, gij zult zwanger worden en een zoon baren.*

De geboorteaankondiging van Simson lijkt veel op die van de Heere Jezus, vinden jullie ook niet? Allebei die aanstaande moeders kregen bezoek uit de hemel. Allebei stonden ze voor de vraag hoe ze zwanger moesten worden. De één was onvruchtbaar en de ander was nog maagd. Allebei zouden ze een bijzonder kind krijgen, die verlossing zou brengen. Allebei die vrouwen waren bevreesd voor de engel. Simsons moeder gebruikt immers de uitdrukking 'zeer vreselijk'. En Gabriël moest tegen Maria zeggen: 'Vreest niet'. Dat ze bang waren, laat zien dat ze allebei zondaresen zijn geweest. Want, als ze nog net zo geweest waren als de eerste vrouw uit de Bijbel, zouden ze niet bang zijn geweest. Voor de zondeval kende Eva geen angst voor God. Maar dat veranderde toen zij en Adam van de boom der kennis des goeds en des kwaads hadden gegeten. Toen moest Adam zeggen: 'Ik hoorde Uw stem in de hof en ik vreesde'. Angst voor God hoort bij het zondaar zijn.

Dat laat dus zien dat ook Maria zondig was. En dat de Roomse paus Pius IX er in 1854 naast zat toen hij verklaarde dat Maria onbevlekt ontvangen is. Dat wil zeggen dat zij volgens de Roomse kerk geen erfzonde had. Want de Zoon van

God kon toch geen zondige moeder hebben? Maria werd steeds meer de vrouwelijke tegenhanger van de mannelijke Zaligmaker. Maria ging steeds meer op Jezus lijken. En dat wordt nog eens onderstreept door het dogma van de Maria ten hemel opneming. In 1950 heeft de Roomse kerk verklaard dat Maria lichamelijk ten hemel is gevaren. Want het was toch ondenkbaar dat haar lichaam – dat de Zoon van God had gebaard – tot ontbinding zou overgaan?

Na de drukte van Kerst en Oud en Nieuw ben ik enkele dagen in Maastricht geweest. Dat is de plaats waar mijn Rooms-katholieke voorgeslacht woonde, tot ongeveer de 18e eeuw. Ik ben in de duizend jaar oude kerk geweest, waar mijn voorouders gedoopt zijn, waar ze communie hebben gedaan, waar ze in getrouwd zijn en van waaruit ze zijn begraven. De Basiliek Onze Lieve Vrouwe Sterre der Zee. En dat riep bij mij nostalgische gevoelens boven. Luther had dat ook, een soort van heimwee naar de kerk waar hij uitgezet was. Maar ik kwam met die gevoelens met beide benen op de grond toen ik bij de Maria kapel terecht kwam. Voor de knielbank staat een gebed tot Maria te lezen. De mensen kunnen dat nabidden.

O Moeder van Altijddurende Bijstand, ik kniel met een groot en kinderlijk vertrouwen voor Uw Beeltenis neer. Gij kunt mij helpen, Gij wilt mij helpen, Gij zult mij helpen, o machtige, o goede, o getrouwe Moeder.

Jonge mensen, dit doet tekort aan de eer van de Heere Jezus! Zullen we daarom niet meedoen met de kerk van Rome? Ook niet tijdens een zangdienst? En ook niet bij een orgelconcert? Ook al is de melodie nog zo mooi. 'Ave Maria' is onbijbels! Zeker, Maria had een bijzondere plaats. Zij is de moeder van de Zaligmaker. Daarom was zij gezegend onder de vrouwen. Maar nergens geeft de Schrift ons aanleiding om Maria te vereren. Ze was een gewone vrouw, net als de moeder van Simson.

Hebben wij Maria nodig als onze voorspraak? Dat zou alleen zo zijn als er aan de voorspraak van de Heere Jezus iets ontbrak. Dat zou alleen zo zijn als de Heere Jezus geen volkómen Zaligmaker zou zijn. Maar dat is Hij wél. Van Hém heeft de Vader gezegd: 'Deze is Mijn Zoon, Mijn geliefde, in Welke Ik al Mijn welbehagen heb. Hoort Hem!' En niet: hoort háár.

*Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl*

Wanneer het gaat over het geestelijk leven, dan gaan leer en leven samen. Het geestelijk leven beperkt zich niet tot geestelijke kennis. De rechtvaardiging van een goddeloze. Het nieuwe leven blijkt in handel en wandel. Iemand zei: wanneer in een boer bekering gaat werken, dan merken zijn koeien het ook. De Schrift zegt: de rechtvaardige kent het leven van zijn beesten. Een boer was zo vervuld met Gods goedertierenheid dat hij er zelfs over sprak tot zijn beesten. Wanneer we nu denken aan de Godsvreze en de praktijk ervan, dan moeten we de Bijbel lezen. De beide testamenten spreken ervan. Het eerste Bijbelboek wijst er ons al op. Wat heeft het leven van Abel ons te zeggen. Het publiek bouwen van een altaar was het eigene van de drie patriarchen. Laten we niet voorbijzien het leven van Jozef. In Egypte, voor zijn gezin, zijn volk en niet te vergeten zijn leven voor en met de Egyptenaren. Welk een getuigenis liet Obadja horen in een afgodische tijd. Zelfs aan het hof van Achab en Izebel. Vergeten mogen we niet het leven van Daniël en zijn vrienden. Welk een plaats bekleedde Daniël tijdens de regering van de Meder Darius. Daniël was minister- president. En hoe was Daniëls leven. In het openbaar. Godvrezend. Vandaag valt het accent op de Godsvreze. De uitstraling daarvan in het dagelijkse leven. Zo was bijzonder de gezindheid van Jezus Christus. Dagelijks was Jezus onder mensen. Jezus zocht de eenzaamheid om te bidden tot Zijn Vader en te spreken met Zijn Vader. Uren was Jezus alleen met Zijn discipelen voor onderwijs. Wanneer Petrus het heeft over Jezus in het huis van

Paulus en Rome 4

Cornelius, dan getuigt Petrus met nadruk dat God Jezus gezalfd heeft met kracht. En Jezus ging het land door goeddoende en genezende allen die van de duivel overweldigd waren. Want God was met Hem. (Hand. 10:38). Wenend nam Jezus afscheid van Jeruzalem en zo van heel het volk. De eerste bede van Jezus aan het kruis behoren we goed op ons te laten inwerken. Hoe was en bleef bij de massa de houding tegenover Jezus. En daarom de bede niet vergeestelijken. De bede van Jezus spreekt van zeer veel. Slaan we de twee laatste hoofdstukken op van het boek Handelingen dan zien we Paulus, aan boord van een schip. Varen is Paulus bekend. Maar met zo'n gezelschap waarvan Hand. 27 en 28 spreken was Paulus onbekend. Paulus werd met de misdadigers gerekend. Door het zich beroepen op de keizer werd Paulus gevoegd bij het slechtste soort van de maatschappij. De totale bemanning van het schip was 276. Geen gering getal. Dit alles geschiedde zelfs naar de wil, de raad des Heeren. Hoe is het mogelijk. Naar de wil van de Heere moet Paulus te Rome getuigen van 's Heeren naam gelijk Paulus dat te Jeruzalem gedaan had (Hand. 23:11). Veel had Paulus gevaren, en nu in dit gezelschap. Zelfs gevangen. Laten we letten op Gods liefde en Zijn weg. 's Heeren eerste opdracht aan Paulus was het om te spreken met en te werken onder de heidenen. Dat is 's Heeren zending. Paulus moet gaan. Paulus zal de apostel van de heidenen zijn. Gewillig en getrouw vervult Paulus zijn Goddelijk ambt. Ambtsdragers kunnen wat van Paulus leren. Op de zeereis viel Paulus' houding en gezindheid bijzonder op. Paulus was een daadchristen te midden van het gezelschap. Paulus was vriendelijk, hartelijk, meelevend en behulpzaam. Biddend. In het gebed werden de veroordeelden, die veel wachtten in Rome, niet vergeten. Bijzonder werd gevraagd om bekering en geloof. Paulus was een navolger van Jezus Christus.

Zo wordt Paulus ook getekend in de laatste twee hoofdstukken van Handelingen. Lezen we als ambtsdragers die hoofdstukken weleens? Dat is nuttig en nodig. Ook tot aansporing om Paulus te gelijken. Ook kennend het gevoelen van Jezus Christus. Met de drang van de liefde van Jezus Christus, vandaag, in de gemeente en daarbuiten. Paulus' levenshouding en gedrag vielen bijzonder de legercommandant Julius op. De eerste aanlegplaats van het schip was Sidon. Julius, die Paulus welgezind was, gaf Paulus permissie om naar vrienden te gaan. In hun kring was het goed. De gemeenschap der heiligen sterkte op de weg. Weten we ervan? Het is vandaag ook sterkend. Maar ziet ook het staan van Paulus in de vliegende storm, met een uitzichtloze werkelijkheid. De hoop op redding verdwijnt en het zeemansgraf dreigt. Het gaat niet langs Paulus heen. Het bemoedigende en verzekerende woord van de Heere dringt Paulus te spreken tot de mensen. In de nacht van doodsdreiging klinkt het Evangelie van de levende God. Een engel gaf een boodschap door van Paulus' God. Die God wil hij ook vereren. Paulus behoeft niet te vrezen. Zijn God brengt hem te Rome. Voor de keizer. Met wat er verder van Gods weg getuigd werd, mag ambtsdragers wel aansporen om te preken en te spreken. En zie. Let er op. Paulus, God heeft u allen geschonken die met u varen (Hand. 27:24). Allen zijn een geschenk van de Heere. Welk geschenk het is, weten we. En Paulus heeft Gods geschenk in blijdschap en dankbaarheid aanvaard. Mannen, voegt Paulus er aan toe, zijt goedsmoeds. Ik geloof God dat het alzo zal zijn gelijkerwijs het mij gezegd is (Hand. 27:25). Verhoring van Paulus' gebed tot levensverlenging. Gebed bijzonder tot verlenging van de genadetijd.

ds. M.C. Tanis

“En ik heb tot ulieden gesproken, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.” Jeremia 25:3

Jeremia werd op jonge leeftijd profeet in het dertiende jaar van koning Josia, de grote reformator. Jeremia heeft achttien jaar onder hem geprofeteerd. Daarna heeft Jeremia nog onder vier koningen geprofeteerd. Jeremia mocht arbeiden onder het gehele koninkrijk van Juda. Hij moest Gods Woord spreken. Wie zich verzette tegen Jeremia, verzette zich tegen God. Jeremia preekte de noodzaak van de waarachtige bekering. God is vroeg op. Dat betekent dat God een profeet zendt zodra het volk gaat zondigen. Jeremia was ook vroeg op. Hij was niet lui en traag. Smytegelt was 23 jaar predikant te Middelburg toen hij de preek over Jeremia 25:3 hield. “Ben ik u nu te veel geworden? Dat past niet, net zomin als een man en vrouw zo lang samen geweest zijn en dan gaan twisten. Als een predikant met de gemeente zo lang getrouwd is, geestelijkerwijze, dan past het niet dat de gemeente de predikant moe wordt.” Er was in die 23 jaar weinig zegen. U kwam nauwelijks. U kwam om te horen of er iets verkeerd werd gezegd. In Jer. 11:19 staat dat men Jeremia wilde doden. “Zij luisterden niet naar hem, u niet naar mij. Dat was de uitslag van de preken.” Toch is Smytegelt dankbaar dat de Heere hem al die 23 jaar heeft geholpen. “Hoe zult u te verontschuldigen zijn als u zich niet bekeert? 23 jaar heb ik gepredikt en hebt u nog niet gehoord? Ik schud het stof van mijn voeten af en ik ben rein van uw bloed.” God heeft u 23 jaar de tijd gegeven om u te bekeren. Wordt het geen tijd dat u de wapens neerlegt? Wordt toch op tijd wijs, voordat u God, mij en uw tijd en alles kwijt bent.

Toepassing. Smytegelt heeft gepreikt over Jeremia 25:3 toen hij bijna 29 jaar predikant was. God had hem geroepen en gezonden om predikant te zijn. Hij zegt ook dat God hem naar Middelburg gezonden heeft en hem daar tot op heden gehouden heeft. Smytegelt heeft gepreikt onder veel regenten, maar de Josiassen ontbraken. Sinds de reformatie hebben er veel predikanten in Middelburg gestaan. In de tijd van Smytegelt hebben er ook meerdere predikanten gearbeid in Middelburg. Hij zegt van zichzelf “Wij hebben u vooral die stof gepreikt van de profeet: Bekeert u van uw boze wegen. Wij zullen niet veel zeggen van onze ijver en trouw, of van ons vroeg op zijn. Onze lippen willen liever onze zwakheden en onze verdorvenheden melden. Daar moeten wij ons over vernederen. U kunt zelf oordelen. Wij wensten ijveriger geweest te zijn. Wij willen onszelf niet prijzen, maar moeten wij de gemeente prijzen?” Het grootste deel van de gemeente heeft niet geluisterd. Misschien zijn er die in 23 jaar mij geen 23 keer gehoord hebben. Sommigen gingen zelfs de kerk uit als Smytegelt onverwacht op de preekstoel kwam. “Ja, wij hebben er wel gezien die zeiden: Ik hoor niemand minder lief dan hem; hij heeft hier al veel te lang gestaan. Ja, als zij ons hoorden, waren ze

verklikkers, leugenaars en lasteraars. Ja, menigeen zei: Ik wil hem zelfs niet horen, en zij beletten het een ander.” Dat Smytegelt zelfverloochening kent blijkt uit deze woorden: “Hebt u geen lust om ons te horen, hoor onze medebroeders. Wij wensen u er hartelijk zegen onder. En dat zij dan het middel mogen zijn. Maar weet dit dat zolang wij leven, u ons doet zuchten, en dat zal u niet nuttig zijn. Het zal u niet nut zijn als wij in de dag des oordeels uw tegengetuige zullen moeten zijn, Hoe zult gij het maken?” De duivel, de wereld en uw verdorven hart is tegen uw bekering. “Hoor toch nog, het is nog niet te laat.” Wie niet wil horen zal ondervinden dat God ook niet zal horen op het doodsbed. Dan zult u in eeuwigheid niet gehoord worden. De meesten hebben niet gehoord. Maar er zijn er ook die wel gehoord hebben. Zij keerden zich af van de brede weg en werden op de goede weg gebracht. Er is liefde en achting voor God en de vromen. Zij wensten het vertrek van ds. Smytegelt niet. Zij willen horen wat Gods knechten van Godswege tot hen hebben te spreken. Zij waren blij dat ds. Smytegelet gekomen was. “God heeft mij gebruikt als een instrument tot veler bekering en anderen tot hun opbouw. Geliefden, die mij heden hoort, ik wilde dat God ons allen wilde bekeren. Dat durf ik voor de Alwetende te zeggen.” Smytegelt vraagt van zijn hoorders om hem te verdragen in zijn zwakheid. Hij vraagt ook om gebed. “Bid God vaak voor mij, Hij zal het horen. Hoe vaak heeft God uw huisgebed al verhoord? Hij slaat daar ook acht op als u voor een predikant bidt. Wij zullen het ook voor u doen.” Smytegelt vraagt ook al de leraars in waarde te houden. “De geringste leraar die er is, noemt God een engel. De minste druppel is vocht. De kleinste ster geeft licht. Houd hen in waarde omwille van hun werk.” Elkaars zwakheden moeten verdragen worden. “Nu moeten wij God danken dat Hij ons hier zo lang gezonden en gehouden heeft.” Gods knechten hebben de schat in aarden vaten. “Wij danken God dat Hij ons nooit verlegen gelaten heeft, in alles wat ons is overkomen. Hoe vaak zijn wij in ongelegenheid geweest, God heeft ons wel honderdmaal gered. Wij bidden Hem hartgrondig dat Hij ons wil verontschuldigen in al ons gebrek en naar Zijn grote goedertierenheid, en verzoening wil doen over onze ongerechtigheid. Wij geven ons aan God over. Doe ook zo. Geef u aan God over en aan de dienaren die u slechts zoeken te bewerken om u naar God te brengen. Ik hoop dat God zal zeggen tot mij en tot mijn medebroeders: Rust, ga heen in vrede, en dat Hij tot u zal zeggen: Komt, gij gezegenden, beërft het Koninkrijk dat u bereid is van voor de grondlegging der wereld. Amen.”

Ds. A. van Heteren

PROFESSOR W. KREMER

Er gaat een bundel verschijnen die het leven en het werk van Professor Kremer wil belichten. Dat is een goed voornemen. Wij kunnen in deze tijden veel leren van deze evenwichtige voorganger uit onze kerken, die begiftigd was met veel inzicht en wijsheid.

Ik keek hierbij even naar mijn aantekeningen in een oud bestand dat bijna niet meer te repareren was. Ik gebruikte het destijds voor klassicale examens. Zodoende kwam de persoon Kremer, met daarbij zijn colleges, mij voor de aandacht te staan.

Kremer was nog een hoogleraar van de oude garde. Ik bedoel daarmee: hij was niet gepromoveerd. Zoals dat ook het geval was met de professoren van der Schuit, van der Meiden en Wisse. Het wetenschappelijk niveau was ook niet de eerste prioriteit. De TUA was toen nog lager bij de grond, het was een (theologische) school. Dat gold toen ook van de studenten die de kerk in kwamen. Ze waren in ieder geval geen doctorandus, zoals dat nu wel het geval is. Er konden toen ook broeders aangenomen worden, die geen enkele vooropleiding hadden.

Er bestond waardering voor de gedachte dat een predikant bestudeerd moest zijn. Terecht. Tegelijk leefde er in de kerken ook wel bezwaren tegen opdoemende gevaren van de "wetenschap". Dat is nu anders. En we kunnen daar vrede mee hebben. Maar het blijft gaan om geroepen Galileërs, die de taal van de Heilige Geest spreken. En dan zien we daarna ook een Paulus opkomen, die onderwezen was aan de voeten van Gamaliël.

Professor Kremer gaf o.m. het vak Homiletiek (Predik-kunde). Als u zich in hoofdlijnen wil verdiepen in de preek als algemeen gegeven, kunt u uitnemend terecht bij Kremer. Hij gaf veel in begrijpelijke taal. Onder het kerkgaande publiek heb ik altijd belangstelling aange-troffen voor vragen die te maken hebben met de preek. Hoe ontstaat die? Kremer noemde dat: de keuken. Wat gaat er vooraf aan de preek, zoals die op de kansel ge-bracht wordt?

Ik beperk mij ditmaal tot een onderdeel, wat ook nu wel heel actueel is. Het gaat om het verband tussen de preek en de tijd, waarin we leven. Denk maar aan mijn vorige artikel over de prediking van het kruis.

Sprekend over de tijd, stelde Kremer dat de preek bij de tijd moet zijn. De preek moet in de tijd staan, maar te-gelijk ook boven de tijd staan. Soortgelijke woordcombi-naties gebruikte hij ook in andere verbanden. In enkele woorden wordt hier duidelijk wat de bedoeling is. Er zijn kerkverbanden waar in leespreken oude schrijvers wor-den gelezen. Daarin ligt een schat van geestelijke wijs-heid, die tegenwoordig misschien meer gemist wordt. Vooral voor Gods volk betekenen zulke preken een ver-rijking. Maar deze preken missen natuurlijk de schakel met onze tijd. En dat is voor de kerkganger erg belang-rijk. Worden jonge mensen aangesproken, herkennen zij zich in het mensbeeld? We zijn met elkaar ervan overtuigd dat dit nodig is. Er spelen in de samenleving zaken die niet onvermeld mogen blijven.

Maar het is ook waar dat de prediking bóven de tijd

moet staan. Dat betekent dat de correctie plaats vindt vanuit het Woord naar de tijd en niet omgekeerd. Het Woord van God stelt de regels vast. Iedere prediker zal erkennen dat dit een zoektocht is. Maar daaraan moeten we wel vasthouden. Het kan niet zo zijn dat het Evange-lie zich niet laat vertolken in onze taal en onze tijd. Veel moderne preken zijn slordig en niet echt exegetisch goed onderbouwd. Het worden thematische preken over een bepaald onderwerp. Dat kan geen goed teken zijn.

Moet de preek de moderne mens in zijn vragen benade-ren en beantwoorden?

Kremer: God stelt de agenda vast; dat leidt tot zaken die bij de mens niet leven. Een mooie en treffende uit-spraak! Daar moeten we maar goed over nadenken. Het is een gevaar dat we zelf die agenda willen vaststellen. Dat geldt ook al van onze gewone dagelijkse agenda. We zijn allemaal zo druk, we moeten overal bij zijn en we willen alles bijhouden. Dat geeft veel stress. Maar stelt de Heere vast wat er gedaan moet worden? Denk aan de consequenties hiervan. Maar ook de agenda van de preek. Dan gaat het over zaken die bij de mens niet le-ven. We vinden dat idee allemaal moeilijk en misschien bijna onverteerbaar. Het geeft aan dat er een kloof ligt tussen de kansel en de kerkbank. Denk eens aan onder-werpen zoals: zonde, verlorenheid, onmacht en onwil, genade en verzoening, Adam en Christus. Hier liggen onze voorkeuren niet. Besef dat als u naar de kerk gaat. En ook als het gaat over dagelijkse zaken, geldt hetzelfde. Wat zegt Gods agenda over zaken als: arbeid, gezinsvor-ming, opvoeding, media enz? Er moeten, het kan niet anders, wel zaken komen die we niet makkelijk verwer-ken.

En dan: Welke taal spreekt de prediker?

Huis-, tuin- en keukentaal? Vereenvoudiging van de taal is terecht volgens Kremer. Geen dogmatische hoog-standjes, geen verheven taal die alleen door ingewijden kan worden verstaan. Iedere predikant mag het als een opgave zien om in rouw- en trouwdiensten het Woord zo te vertolken, dat de vreemdeling het kan begrijpen. In gewone diensten gelden dan weer de huisregels van de kerk. Kremer hield de regel aan: de Kerk spreekt haar eigen taal. Spreekt over zaken, die niet op de markt van het leven liggen.

Ook hier merken we weer dat hij denkt vanuit God naar de mens; niet omgekeerd. Het zijn allemaal zaken die in onze tijd heel erg veel aandacht trekken. Beseffen we echter dat we hier staan bij de bronnen en de wortels van onze kerkelijke prediking. Kremer was een Noorder-ling, niet iemand die speciaal vanuit de bevinding dacht. Misschien vormen deze regels een aansporing om uit te zien naar wat er in de te verschijnen bundel komen gaat.

Ds. P. Roos

Allerlei

De vragen die ik binnen krijg gaan soms over heel persoonlijke dingen. Zoals bijvoorbeeld over de keuze van een kerk als een stel wil gaan trouwen, maar ze zijn niet van dezelfde kerk. Wat moet ik doen? Of bij een crematie van een collega, moet ik daar heen, mag ik daar heen? Wat moet ik doen? Bij persoonlijke vragen geef ik liever persoonlijk antwoord. Er zijn echter ook persoonlijke vragen die ik wil beantwoorden omdat ik denk daar meerderen mee te kunnen dienen. Zonder nu op een bepaalde situatie in te gaan wil ik wel in het algemeen iets zeggen op de vraag: Wat moet ik doen?

We kennen allemaal wel van die situaties dat we als het ware op een kruispunt in ons leven staan en niet weten welke weg we moeten inslaan. Wat is het een dan een voorrecht als er iemand is die we kunnen raadplegen of in vertrouwen kunnen nemen. Denk dan aan ouders of grootouders, leerkrachten of ambtsdragers. Er zijn ook situaties waarvoor je juist een onbevooroordeelde buitenstaander zou willen spreken, in plaats van een bekende. En wat is het een zegen als we vrienden hebben met wie we alles kunnen bespreken en van wie we weten dat ze dingen voor zich kunnen houden.

De vraag 'wat moet ik doen?' kan heel nijpend zijn als je iets weet van een ander dat bij openbaarmaking hele grote gevolgen zal hebben. Juist in dergelijke situaties is het goed een ander in vertrouwen te nemen, omdat de last die je draagt te zwaar kan worden.

Ook denk ik aan die vraagsteller die vanwege een begane zonde met een beschuldigend geweten kampt en niet weet hoe daarin te handelen. En wat te denken van iemand die 'anders geard' is en niet weet of hij daarmee naar buiten moet treden, gezien de konsekwenties die hij vreest? En dan zijn er ook nog allerlei kerkelijke ontwikkelingen waardoor mensen zich af gaan vragen of ze nog wel lid kunnen blijven van hun gemeente. Hele moeilijke dingen kunnen zich soms in het leven voordoen.

Al mogen we dus dankbaar zijn als we mensen om ons heen hebben staan bij wie terecht kunnen, toch waarschuwt de bijbel ons ook voor het vertrouwen op mensen. Denk bijvoorbeeld aan Psalm 118 vers 4

't Is beter als w' om redding wensen,
Te vluchten tot des HEEREN macht,
Dan dat men ooit vertrouwt op mensen,
Of zelfs van prinsen hulp verwacht.

Het gaat de Heere er om dat we ons vertrouwen niet stellen op mensen, maar op Hem alleen. Die in Zijn voorzienigheid wel van mensen gebruik maakt.

Bij de vraag: Wat moet ik doen? Moeten we vooral de nadruk leggen op de verplichting om deze vraag, in wat voor omstandigheden wij ook verkeren, allereerst en vooral aan de Heere stellen. Doe niet alsof Hij er niet is. Eer Hem door allereerst tot Hem te gaan. Eigenlijk in alle dingen van het leven, maar zeker ook op de kruispunten van het leven. In dit verband moet ik op iets ingaan, waarmee ik in het

pastoraat nog wel eens geconfronteerd word. Mensen zeggen soms: ik kan toch niet naar de Heere gaan? Ik ben geen kind van God. Bovendien kan een mens toch niet bidden? En of ik dan bijvoorbeeld zeg dat God zelfs de jonge raven hoort als zij roepen, Psalm 147:9, of met de moordenaar aan het kruis kom, het helpt niks. Je behandelt mij alsof ik een kind van God ben! Zulke dingen worden wel gezegd. Als deze dingen gezegd worden om de boot af te houden word ik altijd verdrietig. Maar het kan soms een wezenlijke vraag zijn. En daarom wil ik er toch graag even op ingaan. Het is een misverstand om te denken dat God alleen naar Zijn kinderen luistert als ze bidden, en hen hoort en verhoort, juist omdat ze Zijn kinderen zijn. Als de Heere hoort naar het gebed, of een gebed verhoort, is dat nooit om die mens, ook al is hij 80 jaar een kind van God. De Heere hoort en verhoort alleen omdat Hij dat beloofd heeft, en omdat Hij de verdiensten van Christus in aanmerking neemt. Ik zeg ook wel eens: als je werkelijk meent dat je alleen maar tot God kunt gaan als je bidden geleerd hebt, waarom bid je dan voor het eten? Je dankt zelfs na het eten. Kun je dat dan wel? Een mij altijd weer overtuigend en vertroostend woord uit de bijbel vind ik Psalm 81. Ook vanwege de inhoud van de woorden, maar zeker ook als we er op letten tegen wie de Heere zegt, namelijk tegen een afkerig volk:

Opent uwe mond, eist van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouwverbond.
Al wat u ontbreekt, schenk Ik, zo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.

Om dan vervolgens te lezen: Maar Mijn volk wou niet, naar Mijn stemme horen...

Concluderend kunnen we zeggen dat wij met alles (ook ons onwedergeboren hart) en altijd (in tijdelijke en geestelijke noden) en alleen en vooral tot Hem moeten gaan van Wie David zingt: 'Gij hoort het gebed; tot U zal alle vlees komen', Psalm 65 vers 3.

Wat moet ik doen? Tot de Heere gaan. Zijn Naam is Raad. Bij U is Raad, bij U alleen. Hoe moeilijk de situatie ook is. Toen de stokbewaarder zijn diepe ellende zag en deze vraag stelde was er het antwoord. Want: God geeft antwoord! Hoe, dat hopen we de volgende keer te zien. Allen weer hartelijk gegroet, en nieuwe vragen altijd welkom!

Ds. K. Hoefnagel

Lessen uit de eerste Thessalonicensenbrief (17)

Paulus als rentmeester

Want onze vermaning is niet geweest uit verleiding, noch uit onreinheid, noch met bedrog; Maar gelijk wij van God beproefd zijn geweest, dat ons het Evangelie zou toebetrouwd worden, also spreken wij, niet als mensen behagende, maar Gode, Die onze harten beproeft. (1 Thessalonicensen 2: 3-4).

De vorige keer hebben we gezien, dat Paulus alle reden had om in zijn brief aan de Thessalonicenzen terug te blikken op de periode dat hij in deze stad was. Nadien werd hij namelijk op verschillende manieren verdacht gemaakt. Men suggereerde dat hij een rondtrekkende leraar zou zijn geweest die zijn onderwijs verkocht in ruil voor geld, macht, eer of genot. Tegenover deze verdachtmakingen laat Paulus nu in 2:3-16 zien, hoe hij in Thessalonica verkeerdt heeft. Hij gebruikt daarvoor vier beelden: dat van rentmeester (2:3-4), moeder (2:5-8), vader (2:9-12) en heraut (2:13-16).

Rentmeester

Het beeld dat deze keer onze aandacht vraagt, is dat van rentmeester. Het is waar, dat we dat woord niet letterlijk vermeld vinden in de tekst. Maar het ligt wel opgesloten in het woord *toebetrouwd* in vers 4. De Heere heeft Paulus *het Evangelie toebetrouwd*, zoals de heer des huizes zijn bezittingen toevertrouwt aan zijn rentmeester. Die moet die eigendommen op een goede wijze beheren. Welnu, zo heeft de Heere Zijn apostel ook een kostbare schat toebetrouwd. De schat van het Evangelie. Dat is enerzijds een groot voorrecht (Galaten 2:7, 1 Timotheüs 1:11 en Titus 1:3). Anderzijds brengt het ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee: Paulus moet dat Evangelie namelijk ook op de goede wijze uitdelen (1 Korinthe 4:1-2, 9:17, 2 Timotheüs 2:2).

Voordat de apostel hier echter in vers 4 over schrijft, weerlegt hij eerst uitdrukkelijk de valse beschuldigingen. Zijn *vermaning* – een aanduiding voor de prediking die hij bracht – was

niet uit verleiding, noch uit onreinheid, noch met bedrog. Paulus verdedigt zijn prediking hier in drie opzichten. Allereerst bestond de inhoud van zijn preken niet uit *verleiding*, maar uit de waarheid. In de tweede plaats waren zijn motieven om te preken, zuiver, en niet ingegeven door *onreinheid*. Tenslotte was ook de manier waarop Paulus preekte, eerlijk en vrij van *bedrog*.

Beproefd

Tegen deze achtergrond tekent de apostel zichzelf dan in vers 4 als een ‘rentmeester’. De Heere heeft hem *beproefd*. Dat woord betekent hier natuurlijk niet, dat de Heere Saulus van Tarsen in zijn natuurstaat eens aandachtig heeft gadegeslagen en onderzocht, en hem in zichzelf betrouwbaar genoeg vond om hem tot apostel te roepen. Nee, de uitdrukking zal willen zeggen, dat de Heere Saulus geschikt gemaakt heeft. Geoefend heeft. Hoe dat gebeurd is? Daarvoor moeten we eigenlijk al terug naar de jonge jaren van Saulus. Toen heeft de Heere hem al Bijbelonderwijs laten volgen bij Gamaliël. Maar ook al hoorde ook dat bij de voorbereiding op Paulus’ ambtswerk, het belangrijkste moest toen nog gebeuren. Saulus moest bekeerd worden. Maar ook daar heeft de Heere voor gezorgd. En daarna? Dan ontvangt Paulus een tijd van afzondering en voorbereiding in de eenzaamheid. De Heere gaat hem oefenen voor zijn verantwoordelijke taak. Zó is de latere apostel door de Heere beproefd, getraind. En dat geoefend worden is doorgegaan.

Toebetrouwd

Intussen heeft de Heere hem de schat van het Evangelie ook *toebetrouwd*. Paulus moest het Evangelie gaan verkondigen, gaan uitdelen onder de mensen. De apostel schrijft in vers 4, hoe hij dat verantwoordelijke werk doet. Hij stelt zich voortdurend de Heere voor ogen, wetend, dat God *onze harten beproeft*. Die God heeft hem geroepen. En die God neemt nu inderdaad ook aandachtig waar, hoe

Paulus zijn werk doet. Wat hij zegt en wat hij niet zegt. En waarom hij dat zo doet.

Paulus is daar diep van doordrongen. Hij oefent zijn preekwerk uit voor Gods aangezicht. De alwetende God, Die de harten doorgrondt, is zijn voornaamste Hoorder. En de Heere ziet zoveel verder dan mensen. Die horen alleen onze woorden en zien alleen onze uiterlijke gedragingen. Maar de Heere beproeft het hart.

Gode behagen

En dan is er nog iets. Want die God Die Paulus’ hart doorgrondt, heeft Paulus ook hartelijk liefgekegen. Hoe kan het ook anders? Het is die God Die Zijn Zoon naar deze wereld zond om ook Paulus zalig te maken. Welnu, Paulus wil nu ook alleen die God behagen. Dat is zijn diepste drijfveer. Zó is Paulus rentmeester.

U begrijpt wel: deze verzen bevatten (opnieuw) een preek voor dominees en allen die in de dienst van de Heere mogen staan. Ze leren ons, dat bekering (eerste én voortgaande), de roeping van Godswege, geestelijk onderwijs en toerusting (voorbereidend, maar ook begeleidend) zo onmisbaar nodig zijn voor een dienaar van het Woord. Maar ze leren ons ook nog iets anders: dat God de harten beproeft van Zijn dienstknechten. Hij ziet verder dan onze preken en onze woorden. En hoe is het dan? Zullen we die indringende vraag maar eens heel persoonlijk aan onszelf stellen: Kan ik voor Gods aangezicht betuigen, dat ik alleen Hem wil behagen?

ds. A.J.T. Ruys

“... al is het dat mij mijn consciëntie mij aanklaagt” (16)

Over de plaats van het geweten in de opvoeding en de bekering

De vorige keer hebben we iets geschreven over de rechtvaardiging in de vierschaar van de consciëntie. Door middel van het gebeuren in de rechtszaal en dan met name het voorlezen van het vonnis door de Griffier, wilden onze oudvaders en puriteinen ons leren hoe de Heilige Geest, als een nadere weldaad aan de ziel, bevestigt dat zijn zonden zijn vergeven en dat hij vrijgesproken is van zijn straf. De zondaar die zo door twijfel en aanvechting bestreden wordt, die zo weinig de troost van de vergeving der zonden ervaart, krijgt nu met kracht in zijn ziel afgedrukt, onder het horen van het voorgelezen vonnis, dat het weer recht ligt tussen God en zijn ziel. Hij mag het nu zeker weten: niet alleen anderen, maar ook mij is vergeving der zonden geschied. Ik ben verlost, God heeft mij welgedaan.

De Heilige Geest verzekert zo de ziel dat hij de vergeving der zonden deelachtig is. Het is Zijn getuigenis in het hart, dat de zondaar die kennis en zekerheid geeft, dat God al zijn zonden om Christus' wil vergeven heeft en hem aangenomen heeft tot Zijn kind en erfgenaam.

In die strijd om de zekerheid komt de Heilige Geest Gods kinderen te hulp en brengt de vrijspraak van God, die in het Woord der belofte te vinden is, met kracht en overreding op het verbrijzeld en benauwd gemoed. Zo wil de Heilige Geest Gods aangevochten kinderen verzekeren door de beloften Gods van hun genadige vrijspraak om Christus' wil. Wat nu door het geloof in de belofte mocht worden aangegrepen, wordt ook in het geweten ervaren. Dan mag een arme ziel het horen met de zondares, nadat die reeds eerder heeft gehoord hoe de Heere Jezus tot Simon de farizeeër had gezegd:

‘Haar zonden, die vele waren, zijn haar vergeven,’ nu mag ze ook nog eens heel persoonlijk uit Zijn mond horen: ‘Uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede.’

Zo mag een arme, verslagen, heen en weer geschudde zondaar, die het maar niet kan bevatten dat het ook voor hem is, de blijdschap van de vergeving Gods in zijn geweten ervaren. Dan mag alle twijfel overwonnen worden, dan moeten alle beschuldigers zwijgen, dan mag de ziel vervuld worden van de liefde Gods die alle verstand te boven gaat, dan mag hij het ervaren als een zegel op het hart van Christus te zijn gezet, dan daalt er een zoete vrede in zijn hart, dan kan hij het met verzekerdheid in zijn ziel zingen:

Ik roem in God; ik prijs 't onfeilbaar woord;
Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord;
'k Vertrouw op God, door gene vrees gestoord;
Wat sterv'ling zou mij schenden?

Het is een grote en heerlijke zaak als de Heilige Geest zo met kracht in ons geweten de getuigenis geeft dat wij kinderen Gods zijn. Niet eenieder van Gods kinderen zal dat altijd met evenzoveel kracht en vrijmoedigheid durven zeggen. Maar laat ik aan het slot van deze bijdrage u, geliefde lezer, deze twee vragen mogen stellen, nu we met elkaar die vrijspraak van schuld en straf hebben mogen overdenken en hoe de Heere dat nu in het geweten doet ervaren: In de eerste plaats: Hoe staat u tegenover God? Zegt u het ook: ‘Heere, ik stem Uw Woord hartelijk toe wanneer het zegt: Er is niet één mens die goeddoet, allen zijn ze verdoemelijk voor U!’?

Ervaart u in uw leven ook zo'n sprekend geweten voor het heilig aangezicht van de Heere, Die alles van u weet, tot in de diepste schuilhoeken van uw hart? Dat is van wezenlijk belang. Het is bitter noodzakelijk dat u uzelf schuldig leert kennen, en ook steeds meer en steeds weer.

2. Vertrouwt u op de Advocaat, op de Heere Jezus Christus? Vertrouwt u dat Hij ook voor u tussenbeide treedt? Dat Hij ook voor u Zijn bloed, Zijn leven heeft gegeven? Dat Zijn bloed ook u reinigt van alle zonden? Vertrouwt u op Hem? Geeft u uzelf aan Hem gewonnen? Geef u uzelf aan Hem over, en zegt u: ‘Heere Jezus, er is niemand anders in de hemel of op de aarde die mijn ziel liever heeft dan U. Er is niemand anders die mij redden kan, dan U alleen!’?

Zó, geliefde lezer, en zo alleen ontvangt u een rein geweten. Ons geweten kan alleen gereinigd worden door het bloed van de Heere Jezus, door het geloof in de beloften van het Evangelie, van de volkómen vergeving der zonden. Dan ben je zalig. Daar kan niets aan worden toegevoegd en er kan nooit meer iets van worden afgedaan. Dan bent u zalig. Mag in uw leven dit geloof in de Heere Jezus Christus levend zijn? Dan is het groot wanneer de Heere dat ook door Zijn Geest in je geweten met kracht wil bevestigen, maar zie toch dat in de eerste en voornaamste plaats dat ware geloof nodig is, dat Christus mag omhelzen. En wie in Hem gelooft, diens zonden zijn vergeven! Geloof u dat?

ds. A.A. Egas

Adam, waar ben je? (1)

Medio 2017 verschenen twee spraakmakende boeken, beide rond het thema *schepping en evolutie*. Het ene is van de hand van prof. dr. G. van den Brink onder de titel *En de aarde bracht voort. Christelijk geloof en evolutie*. Het andere werd geschreven door prof. dr. M.J. Paul. De titel van zijn boek is *Oorspronkelijk. Overwegingen bij schepping en evolutie*. Beide hoogleraren theologie rekenen zich tot de gereformeerde richting binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Het naast elkaar noemen van deze twee schrijvers en hun boeken impliceert echter allerm minst dat zij eenzelfde visie over dit thema uitdragen.

Prof. Van den Brink geeft als zijn mening dat de evolutietheorie “gewoon heel sterke papieren heeft.” Daarvoor baseert hij zich op “al het empirisch materiaal dat door de jaren heen op tafel is gekomen.” [17]. Daarmee doelt hij op de resultaten van wat de wetenschap gedurende wel 150 jaar heeft gepresenteerd. Zijn boek bevat nu een onderzoek naar de consequenties van dit uitgangspunt voor het christelijk geloof. De vraag is of, en zo ja hoe, een orthodoxe vorm van christelijk geloof kan samengaan met acceptatie en verwerking van de evolutietheorie [21]. Welnu, hij concludeert aan het eind van zijn afwegingen dat er geen aanleiding is tot vrees. Er is, aldus Van den Brink, geen reden om te denken dat klassieke geloofsovertuigingen vervallen, zodra we de evolutietheorie serieus nemen. Het aanvaarden van deze theorie kan goed samen gaan met de belijdenis van de zondeval en de verlossing. We hoeven niet te vrezen voor een hellend vlak, zo lezen we in het boek van Van den Brink [333, 334].

Prof. Paul geeft een heel andere lezing. Hij meent dat de leer van Darwin grote gevolgen heeft voor ons verstaan van de Bijbel en voor het leven van het geloof. Wie de evolutietheorie aanvaardt, komt in de knel met tal van aspecten van de openbaring. Aan de tritschepping, zondeval en verlossing wordt haar fundament ontnomen. Immers, de Bijbel laat op tal van plaatsen weten dat het geloof berust op historische gebeurtenissen aldus prof. Paul. Wie de historiciteit van Adam en Eva en een historische zondeval opgeeft, gaat uiteindelijk in tegen het uitgangspunt van Christus’ verlossingswerk [468]. Prof. Paul bepleit de klassieke opvatting, namelijk dat de Heere ons in het boek Genesis een verslag geeft van de feitelijke en his-

torische oorsprong van de wereld en van de mensheid [11].

En toen mengde zich, naast veel andere stemmen, nog een extra stem in de discussie rond deze dingen. Een derde boek kwam uit. Dit keer van de bioloog, filosoof en theoloog dr. Willem J. Ouwenel. Het verscheen onder de titel *Adam, waar ben je? En wat doet het ertoe?* Het boek presenteert zich als *een theologische evaluatie van de nieuwe evolutionistische hermeneutiek*. Dat laatste klinkt nogal ingewikkeld, maar in de praktijk betekent het gewoon dat de schrijver onderzoek doet naar de houdbaarheid van de combinatie: aanvaarding van de evolutietheorie enerzijds en het belijden van de Bijbelse boodschap anderzijds. Kan dat? Is het mogelijk om je uitgangspunt in de algemene evolutie te nemen als het gaat over de oorsprong van de wereld en van de mens, en tegelijkertijd de Bijbel serieus te blijven nemen? Het antwoord van Ouwenel is klip en klaar. Ik citeer zijn stelling uit het inleidende hoofdstuk: “De kern van mijn boek kan eenvoudig worden samengevat: als wij aannemen dat er een menselijke evolutie was, kunnen we dan toch de Bijbelse boodschap van Genesis 1-3 vasthouden? De bovengenoemde auteurs (waaronder dr. G. van den Brink) zeggen: ja. Ik en vele anderen zeggen: nee! (...) Het gaat om de vraag of, als wij de menselijke evolutie aannemen, het orthodoxe christendom over-eind gehouden kan worden” [12]. De vraag stellen is haar beantwoorden. “In mijn optiek is hun manier om te proberen Genesis 1-3 te lezen door de bril van de evolutieleer, een ramp. (...) Het is mijn vaste overtuiging dat zij niet alleen een Bijbelse visie op de mens en op de zonde verliezen, maar uiteindelijk ook op de Schrift, op het heil en op Christus zelf” [11].

Daarmee is de toon van dit boek gezet. Het gaat hier om verre van onschuldige zaken. De leer der zaligheid is in het geding. Zo is althans de analyse van dr. Ouwenel. Ik meen dat zijn conclusies juist zijn. Het is zeer te wensen dat zijn waarschuwende woorden in heel de gereformeerde gezindte, en niet het minst ook in onze eigen kerken, helder doorklinken...

J.M.J. Kieviet

BOEKBESPREKINGEN

John Owen, Op leven en dood. Over de verzoeken en strijd tegen de zonde. Gebonden, 525 blz., € 26,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 94 0290 4789.

Dit boek is het tweede deel in de serie Puriteinse Klassieken. Het is vertaald, bewerkt en ingeleid door prof. dr. A. Baars. Het boek bevat drie van de praktische-geestelijke werken van John Owen (1616-1683): de verhandelingen over de verzoeken, over de inwonende zonde in de gelovigen en over het doden van de zonde. Het boek is geen volledige vertaling van de drie genoemde werken. De wat meer theoretische gedeelten zijn door de bewerker samengevat, de meest praktische en persoonlijke passages zijn letterlijk uit het Engels vertaald. De geschriften van Owen zijn van betekenis omdat het zondebesef in onze samenleving schrikbarend is uitgehold. Er klinkt een waarschuwing tegen een triomfalistische opvatting van het leven van de gelovigen. De zonde blijft immers een realiteit in het leven van Gods kinderen. Ook waarschuwen de geschriften van Owen tegen een dode lijdelijkheid. Owen dringt aan op heiliging van het leven en doden van de zonde. 'Dood de zonde of zij zal u doden.' Dit inhoudsvolle boek is zeker het lezen en overdenken waard. We besluiten met het slot uit het voorwoord (blz. 13) "Kortom: de rode draad in deze werken is een voortdurende oproep om tegen de verzoeken en de zonde te strijden. Het is een strijd op leven en dood. Maar de overwinning is zeker in Hem Die de dood geweest is en nu leeft!"

John Bunyan, De Christenreis. Met kanttekeningen. Gebonden, 378 blz., € 26,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 90 8718 1208.

Dit bekende boek is verschenen in de serie Puriteinse Klassieken als deel 3. Het verscheen voor het eerst in 1678 als 'The Pilgrim's Progress'. Prof. dr. A. Baars heeft het boek opnieuw vertaald. In die vertaling blijft hij zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke Engels en sluit zoveel mogelijk aan bij het hedendaags Nederlands. Het boek begint met een uitvoerige levensbeschrijving. Op blz. 48 lezen we dat de baptistische gemeente van Bedford waar Bunyan (1628-1688) diende een open avondmaalsviering had. Dat wil zeggen dat zij die als volwassene gedoopt zijn en zij die als kind gedoopt zijn aan konden gaan indien er sprake was van een waar geloof en een heilig leven. De apologie van Bunyan (die in veel vertalingen werd weggelaten) is ook opgenomen. Bunyan maakt in de apologie duidelijk wat zijn bedoeling is met het schrijven van de Christenreis. De oorspronkelijke kanttekeningen in de kantlijn zijn ook weergegeven en er zijn verklarende voetnoten onderaan de bladzijde toegevoegd tot een beter verstaan van de Christenreis. We zijn blij met deze waardevolle uitgave van de Christenreis en willen dit boek dan ook van harte aanbevelen.

D.J. Vogelaar, Dichterbij. Twintig onbekende Bijbelse geschiedenissen doorverteld. Paperback, 121 blz., € 11,95, Uitgeverij Om Sions Wil, ISBN 97 894 6335 037 2. De auteur is meer dan 40 jaar werkzaam geweest in het onderwijs. Dit boekje is geschreven voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs en voor de -16 jeugdvereniging. Wat minder bekende of zelfs onbekende geschiedenissen komen aan de orde. Zo is er ook een hoofdstukje over Juda en Tamar waarin op sobere, ingetogen wijze wordt beschreven wat er is gebeurd. Ieder hoofdstukje besluit met een aantal verwerkingsvragen.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 22 januari 2019. Kopij graag binnen donderdag 10 januari 2019.

Ontmoetingsdag

We geven u alvast de datum door: D.V. zaterdag 4 mei 2019 in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Werkendam.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechthzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 27,50,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 30,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556 mail: dt.kleinjan@yahoo.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

J. Kriekaard, Koninklijke lessen. Gelijkenissen voor jongeren uitgelegd. Paperback, 95 blz., € 10,95, Uitgeverij Om Sions Wil, Alblasserdam, ISBN 978 94 6335 043 3.

De auteur is godsdienstdocent op het Driestarcollege in Gouda en geeft catechese aan jongeren. In dit boekje worden veertien gelijkenissen behandeld. Aan het slot van elk hoofdstukje staat een aantal vragen om over na te denken en te bespreken.

Ds. A.C. Uitslag, Dicht bij Dordt. De actualiteit van de Dordtse Leerregels. Gebonden, 172 blz., € 18,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2940 7. Het is vierhonderd jaar geleden dat de Dordtse Synode vergaderde. Op die Synode zijn de Dordtse Leerregels opgesteld. Het boek leest gemakkelijk en de auteur gebruikt veel voorbeelden om de inhoud te verduidelijken. Op een ook voor jongeren begrijpelijke en toegankelijke manier wil de auteur de inhoud van de Dordtse Leerregels nabij brengen. Het wordt onderstreept dat de gereformeerde gezindte dicht bij Dordt moet blijven. Bij elk hoofdstuk zijn enkele gespreksvragen en een stelling toegevoegd. Zodoende kan het boek ook gebruikt worden op verenigingen. De Dordtse Leerregels laten zien dat de zaligheid alleen uit God is. Er komt niets van de mens bij. Geloof is geen werk van de mens, maar gave van God. De auteur schrijft zelf dat zijn boek geen uitvoerige verklaring is van de Dordtse Leerregels. De literatuurlijst achterin is dan ook bedoeld als een aanzet tot verdere bestudering van de Dordtse Leerregels. Tot slot een kort citaat van blz. 88 "Het geloof is geen mensenwerk, maar een gave van de verkiezende God. Het geloof komt niet op uit mijn hart. Het is de Heilige Geest Die het geloof in het hart werkt. Dat is pijnlijk voor de remonstrant in ons hart."

Ds. M. van Reenen, Wel slim, niet wijs. Een aansporing om jongeren te behoeden voor de smartphone. Brochure, 56 blz., € 2 (exclusief verzendkosten). Uitgave Landelijke Stichting ter bevordering van de Staatkundig Gereformeerde beginselen. Bestellen: inhetspoor@kliksafe.nl of tel 06-22626140. Het is een goede zaak kennis te nemen van de inhoud van dit boekje. De vele gevaren van de smartphone worden genoemd, gevaren die veelal onderschat worden. Aan de hand van de Tien Geboden noemt de auteur enkele van de meest dringende geestelijke gevaren. Ds. A.D. Fokkema predikant CGK Kerkwerf, heeft een voorwoord geschreven.

P. de Zeeuw JGzn, De hugenoten in de knel, gebonden, 240 blz., € 14,95 (abonnees € 9,95), Uitgeverij De Ramshoorn, Goes, ISBN 9789461151148.

Dit is deel 29 van de historische verhalenserie voor jong en oud. Het gaat over de bloedige vervolging van de Hugenoten in Frankrijk. Hun aanvoerder, De Coligny, werd tijdens de bloedbruiloft lafhartig vermoord.

Dr. A.J. Kunz en drs. H. Vermeulen, Dordt dichtbij. De Dordtse Leerregels in de school. Paperback, 70 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, in samenwerking met Driestar- educatief, ISBN 978 90 8718 1215.

Dit boekje biedt handvaten voor leraren in het primair- en voortgezet onderwijs om de inhoud van de Dordtse Leerregels in de praktijk van het onderwijs door te geven. Er worden aanzetten gegeven om de Dordtse Leerregels voor het dagelijks werk in de klas te gebruiken. Elk hoofdstuk begint met een casus uit de schoolpraktijk en besluit met drie gespreksvragen. Een goede zaak dat dit gebeurt. De Dordtse Leerregels staan immers in de grondslag van onze scholen. Dan moeten ze ook functioneren.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be

Telefoon (0032)92230560

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

Begrafenisonderneming
de Jongh

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Waardenburg
0418 - 65 20 39

H. de Jongh

D.D.E. Meliëste

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

**Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.**

www.begrafenisondernemingdejongh.nl